

Det verkliga antalet sjöar i Sverige – fler än vad SMHI vill räkna?

Text: naturgeograf Jan Åberg

Hur många är de egentligen? Och vem vinner? Sverige eller Finland ?

Sverige är de hundratusen sjöarnas land enligt SMHI:s sjöregister, som innehåller alla svenska sjöar större än en hektar. Inte desto mindre är de ännu mindre sjöarna (0,1-1hektar) väldigt betydelsefulla, i synnerhet om man vill veta något om det antalet sjöar, men även vid beräkning av vattenytor på landskapsnivå. Detta visas med tydlighet i en studie gjord av flera av världens främsta limnologer (Downing m.fl. 2006). I studien omkullkastas de tidigare uppskattningarna av den globala sjöytan, dels genom bättre grunddata, men framförallt genom upptäckten av miljontals tidigare förbisedda småsjöar. Sammantaget blev författarna tvungna att ändra den globala sjöytan till 4,2 miljoner km², eller ca 3% av landytan, vilket är nästan dubbelt så mycket som tidigare beräknats.

Ser man vidare till det globala antalet sjöar visar det sig att 91% av de 304 miljoner sjöarna i världen ligger storleksklassen 0,1-1 hektar, dvs

Om man också räknar småsjöarna har både Finland och Sverige hundratusentals sjöar vardera. I Sverige finns kanske så mycket som 500 000 st. Skandinavien (i bild) torde därmed hysa någonstans omkring en miljon sjöar. Ändå motsvarar det mindre än 1% av världens totala antal sjöar.

sådana som inte skulle ha ingått i SMHI:s sjöregister. Om Sveriges andel av sådana småsjöar följer samma mönster som världsgenomsnittet, kan man räkna med att ca 17% av sjöytan upptas av sjöar mindre än en hektar. De hundratusen sjöarnas land skulle därtill få ytterligare några hundratusen sjöar i sitt sjöregister, vilket ligger i linje med en tidigare uppskattning av Håkansson (1994). Räkna alltså med ca 3-500 000 sjöar totalt.

Ett konkret exempel kan ges med data från det boreala avrinningsområdet till sjön Merasjärvi i Norrbotten. Antalet sjöar i det avrinningsområdet är enligt SMHI:s definition

31 st, medan antalet vattensamlingar som är större än 0,1ha är 73st, enligt egen flygbildstolkning. Dessa små vattensamlingarnas andel av sjöytan är i detta fall ca 21%, vilket bekräftar att även de svenska småsjöarna är betydande både till antal och yta.

Avslutningsvis bör det också sägas att korrekta uppskattningar av sjöytor är viktiga, exempelvis vid uppskattningar av sjöars utsläpp av växthusgaser. I och med studien av Downing m.fl. (2006) måste t.ex. det tidigare beräknade globala utsläppet av koldioxid från sjöar revideras kraftigt. Lite klantigt att beräkna så fel på ytan, kan man förhast sig och tycka, men personligen skulle jag snarare säga att detta bara är ytterligare ett exempel på hur svårt det kan vara att mäta och kvantifiera ekosystem.

Och allra sist, vilka har flest sjöar? Sverige eller ”de tusen sjöarnas land”? Ser vi till SMHI:s definition leder Sverige med 100 000 st ($0.22\text{st}/\text{km}^2$) mot Finlands 56 000 st ($0.17\text{st}/\text{km}^2$). Tar vi med småsjöarna så får man nog säga ingen vet, vilket kan vara skönt på sitt sätt.

Referenser

Håkanson, L., 1994. How many lakes are there in Sweden? *Geografiska Annaler, serie A, Physical Geography*, 76: 203-205.
J.A. Downing m.fl., 2006: The global abundance and size distribution of lakes, ponds, and impoundments. *Limnology and Oceanography*, 51(5), 2388–2397